OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Asiantuntijalausunto

1.10.2025

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
Julkisoikeusyksikkö
Neuvotteleva virkamies Heidi Mäntylä

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Oikeusministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2026 ja 2027 (HE 106/2025 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoa koskevasta hallituksen esityksestä. Esityksen mukaan laissa säädettäisiin uuden henkilöauton ostajalle maksettavasta romutuspalkkiosta.

Oikeusministeriö antoi lausuntonsa esityksestä sen valmisteluvaiheessa vain Ahvenanmaata koskevien liittymäkohtien osalta lausuntoajan sijoituttua kesälomakaudelle. Oikeusministeriön valmisteluvaiheen lausunnossa esitetyt huomiot koskien Ahvenanmaata on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa. Oikeusministeriö nostaa kuitenkin muilta osin esiin jäljempänä selostettuja seikkoja ja toteaa otsikkoasiassa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

Soveltamisala ja suhde valtionavustuslakiin (688/2001)

Ehdotetussa 1 §:ssä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Oikeusministeriö kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että pykälä ja sen perustelutekstit eivät täysin vastaa toisiaan. Pykälää koskevien säännöskohtaisten perusteluiden mukaan pykälän otsikko olisi ’’soveltamisala ja suhde valtionavustuslakiin.’’

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan avustus myönnetään valtionavustuslain 5 §:ssä tarkoitettuna yleisavustuksena. Momenttia ei ole perusteltu. Epäselväksi sinänsä jää miksi esityksessä on nähty tarpeelliseksi säätää, että avustus myönnetään nimenomaan yleisavustuksena. Edellä mainitun säännöksen avulla on ilmeisesti tarkoitus kuvata, että romutuspalkkion myöntämiseen sovelletaan myös valtionavustuslakia? Ehdotettua 1 §:ää voisi olla syytä harkita täsmennettävän siten, että siinä yleisesti kuvataan suhde valtionavustuslakiin, jota on säännöskohtaisissa perusteluissakin tehty.

Täsmentämistä voisi puoltaa myös se, että esityksen perusteella ei ole esimerkiksi selkeää, onko ehdotettua 5 §:n 2 momentin mukaista ilmoitusvelvollisuutta tarkoitettu sovellettavan valtionavustuslain 14 §:n mukaisen tiedonantovelvollisuuden sijasta vai sen lisäksi. Valtionavustuslain 3 §:n perusteella erityislainsäädäntöön säädettyjä valtionavustuslaista poikkeavia säännöksiä sovelletaan valtionavustuslain sijasta. Jos valtionavustuslakia on tarkoitus soveltaa ehdotetun lain säännösten lisäksi, voisi esimerkiksi lain soveltamisalaa koskevaan pykälään lisätä säännöksen siitä, että valtionavustuksista säädetään lisäksi valtionavustuslaissa.

Ehdotetun 2 §:n 1 momentin mukaan valtionavustuslain mukaisena valtionapuviranomaisena toimii Liikenne- ja viestintävirasto. Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan romutuspalkkion käytön valvonnasta, hakemustietojen käsittelystä, palauttamisesta ja takaisinperinnästä säädetään

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

valtionavustuslaissa. Edellä selostettua 2 momenttia ei ole esityksessä perusteltu. Säännöksen tarkoituksena on ilmeisesti toimia informatiivisena viittauksena valtionavustuslakiin. Viittausta voidaan pitää kuitenkin epätäsmällisenä, koska valtionavustuslaissa ei säädetä romutuspalkkioista. Samalla säännös jättää epäselväksi mitä hakemustietojen käsittelyllä tässä tarkoitetaan, koska valtionavustuslaki ei sisällä varsinaisesti säännöksiä hakemustietojen *käsittelystä*. Epäselväksi jää myös se, miksi valtionapuviranomaista koskevassa pykälässä on tarpeen viitata palkkion palauttamista koskeviin säännöksiin (valtionavustuslain 20 §), jotka ovat tuensaajaa velvoittavia säännöksiä.

Romutuspalkkion myöntämisen edellytykset

Ehdotetussa 3 §:ssä säädettäisiin romutuspalkkion myöntämisen edellytyksistä. Huomio kiinnittyy tässä yhteydessä siihen, että ehdotettu 1 kohta muodostuu hieman epäselväksi. Säännöksessä viitataan yhtäältä siihen, että henkilön tulee ensirekisteröidä auto, mutta toisaalta siihen, että henkilö on hankkinut auton, jonka omistaja tai haltija hän on. Tulkinnanvaraisuutta suhteessa pykälään sisältyy myös säännöskohtaisiin perusteluihin. Valiokunnan voisi olla syytä selventää kyseisen säännöksen muotoilua siten, että se varmasti vastaa sääntelyn tarkoitusta.

Esityksen mukaan romutuspalkkion myöntämisen edellytyksenä on 3 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lisäksi se, että romutuspalkkion hakija sitoutuu *pitämään* hankkimansa henkilöauton vähintään yhden vuoden ajan. Perustelut ja pykäläteksti eivät vaikuta täysin vastaavan toisiaan, koska perusteluissa todetaan vaatimus nimenomaisesti siitä, että henkilön on sitouduttava pitämään ajoneuvo omistuksessaan tai hänen on oltava sen haltijana *rekisterissä* vähintään yhden vuoden ajan ensirekisteröinnistä. Säännöstä lienee perustelua täsmentää tältä osin. Voisi muutoinkin olla syytä harkita, että vaatimus yhden vuoden vähimmäisajasta erotetaan selvyyden vuoksi omaksi kohdakseen.

Romutuspalkkion palauttamiseen ja takaisinperintään sovellettaisiin ehdotetun 2 §:n mukaan valtionavustuslakia. Esityksessä ei kuitenkaan ole selostettu sitä, miten meneteltäisiin, jos tuensaaja esimerkiksi myisi tuetun henkilöauton yhden vuoden määräajan sisällä ja rikkoisi sitoumuksen. Toisaalta ehdotus ei myöskään sisällä tuensaajalle ilmoitusvelvollisuutta henkilöautosta luopumisesta ennen määräajan päättymistä, vaikka ehdotus sisältääkin muita hakijaa velvoittavia ilmoittamisvelvollisuuksia, jotka liittyvät tuen myöntämisen edellytyksiin (ks. ehdotettu 5.2 §). Onko tämän osalta tarkoituksena nojautua valtionavustuslain 14 §:ään? Sitoumusta ja sen yhteyttä valtionavustuslain takaisinperintäsäännöksiin voisi olla hyvä tässä yhteydessä selostaa. (ks. vastaavasti LiVM 26/2021 vp, s. 6)

Romutuspalkkion hakeminen

Ehdotetun 5 §:n 1 momentin mukaan romutuspalkkiota haetaan Liikenne- ja viestintävirastolta uuden henkilöauton sitovan hankinnan jälkeen. Hakemukseen on liitettävä yksilöity selvitys siitä henkilöautosta, jota varten romutuspalkkiota haetaan, sekä sitä vastaan romutettavasta henkilöautosta. Viitatun momentin säännöskohtaisten perusteluiden mukaan ’’hakemukseen on lisäksi liitettävä yksilöity selvitys siitä henkilöautosta, joka uutta hankittavaa autoa vastaan tullaan viimeistään uuden auton ensirekisteröinnin jälkeen romuttamaan. *Tällä tarkoitetaan henkilöauton rekisterinumeroa.* Romutustodistus ja uuden ajoneuvon hankinta on päivätty aikaisintaan 1.10.2025 ja viimeistään 31.12.2027.’’ Säännöskohtaisten perusteluiden valossa jää hieman epäselväksi mitä yksilöidyllä selvityksellä romutettavan auton osalta tarkoitetaan ja riittääkö sellaiseksi henkilöauton rekisterinumero?

Ehdotetun 5 §:n 2 momentin mukaan romutuspalkkion hakijan on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle ajoneuvon ensirekisteröinnin viivästymisestä tai toteutumatta jäämisestä välittömästi saatuaan tiedon siitä kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluttua arvioidusta ensirekisteröintipäivästä. Jos tuen hakija ei ilmoita ensirekisteröinnin viivästymisestä tai toteutumatta jäämisestä Liikenne- ja viestintävirastolle määräajassa, Liikenne- ja viestintävirasto *voi* hylätä hakemuksen. Säännöksen perustelut ovat puutteelliset niiden toistaessa lähinnä pykälätekstiä. Edellä mainittu säännös mahdollistaa kuitenkin Liikenne- ja viestintävirastolle harkintavaltaa hakemuksen hylkäämisestä.

Valiokunnan on syytä varmistaa mikä sääntelyn tarkoituksena on ollut ja tarvittaessa täsmentää sääntelyä tältä osin.

Muutoksenhaku

Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa muutoksenhakua koskevaan ehdotettuun 6 §:ään. Todettakoon kuitenkin tässä yhteydessä, että ehdotetun 6 §:n säännöskohtaiset perustelut on muotoiltu hieman harhaanjohtaviksi. Perusteluiden mukaan ’’pykälässä säädettäisiin avustuksen saajan oikeudesta hakea oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Muutosta haettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolta.’’ Oikeusministeriö toteaa, että pykälässä tarkoitettuun oikaisuvaatimusmenettelyyn voi turvautua nimenomaisesti myös ne henkilöt, jotka eivät ole saaneet avustusta, eli kaikki avustuksenhakijat eivät ainoastaan avustuksensaajat. Perusteluista voi saada myös erheellisen käsityksen, että muutoksenhakua hallintotuomioistuimeen haettaisiin Liikenne- ja viestintävirastolta, vaikka ilmeisesti tässä yhteydessä on tarkoitettu oikaisuvaatimuksen osoittamista virastolle.